Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NIILA JÄÄSKINENA,
predstavljeni 16. julija 2015 [1]

Zadeva C-603/13 P

Galp Energía España, SA
Petróleos de Portugal (Petrogal), SA
Galp Energia, SGPS, SA
proti

Evropski komisiji

„Pritožba — Omejevalni sporazumi — Španski trg cestogradbenega bitumna — Razdelitev trga in usklajevanje cen — Neomejena pristojnost — Načelo ne ultra petita — Pravica do poštenega sojenja — Pravica do obrambe — Načelo kontradiktornosti — Enotna in trajajoča kršitev — Zatrjevano poznavanje sistema nadzora in mehanizma nadomestil, ki so ju izvajali drugi udeleženci nezakonitega kartela — Izkrivljanje dokazov“

I – **Uvod**

1. Sodišče v tej zadevi odloča o pritožbi, ki jo je skupina družb Galp Energía España, SA, Petróleos de Portugal (Petrogal), SA in Galp Energia, SGPS, SA (v nadaljevanju: skupaj: pritožnice) vložila zoper sodbo Galp Energía España in drugi/Komisija (T-462/07, v nadaljevanju: izpodbijana sodba) [2], s katero je Splošno sodišče delno ugodilo njihovi tožbi za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije C(2007) 4441 final (v nadaljevanju: sporna odločba) [3] in njihovemu podrednemu predlogu za zmanjšanje globe, ki jim je bila naložena.

2. V skladu s predlogom Sodišča bodo ti sklepni predlogi omejeni na analizo drugega pritožbenega razloga, ki je v središču te zadeve in s katerim se v bistvu postavlja vprašanje mej neomejene pristojnosti, priznane Splošnemu sodišču. Po mojem mnenju je Splošno sodišče iz razlogov, ki jih bom predstavil v nadaljevanju, prekoračilo navedene meje, zato je treba pritožbi ugoditi. Menim namreč, da neomejena pristojnost Splošnemu sodišču ne podeljuje pristojnosti, da ugotovi kršitev, ki ni bila dokazana v odločbi Komisije.

II – **Dejansko stanje**

3. Dejansko stanje je bilo predstavljeno v točkah od 1 do 85 izpodbijane sodbe, na katere napotujem.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — EU:T:2013:459.

3 — Odločba z dne 3. oktobra 2007 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES (zadeva COMP/38.710 – Bitumen (Španija)).

4. Po potrebi je dovolj spomniti, da je Evropska komisija 3. oktobra 2007 sprejela sporno odločbo, v kateri je ugotovila, da so pritožnice sodelovale pri celoti sporazumov in usklajenih ravnanj v panogi cestogradbenega bitumna, ki so zajemali špansko ozemlje (z izjemo Kanarskih otokov) v obliki sporazumov o razdelitvi trga in usklajevanju cen. Komisija je menila, da vsako izmed dveh ugotovljenih omejevanj konkurence, in sicer horizontalni sporazumi o razdelitvi trga in usklajevanje cen, zaradi same narave sodi med najresnejše vrste kršitev člena 81 ES, ki so v skladu s sodno prakso lahko utemeljeno opredeljene kot „zelo resne“ kršitve že zgolj glede na svojo naravo, ne da bi moralo tako ravnanje zajemati posebno geografsko območje ali imeti poseben vpliv.[4]

5. Pritožnice so 19. decembra 2007 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložile tožbo, s katero so izpodbijale vsebino odločbe in predlagale, naj se delno ali v celoti razglasi za nično.

6. Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo sprejelo tretji razlog za razglasitev ničnosti, pri čemer se je oprlo na nezakonitost ugotovitve glede sodelovanja pritožnic pri sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil, ki sta zadevala izvajanje sporazumov o razdelitvi trga in strank s strani članov kartela. Splošno sodišče je zato sporno odločbo razglasilo za nično v delu, v katerem je bila v njenem členu 1 ugotovljena udeležba pritožnic pri celoti sporazumov in usklajenih ravnanj na španskem trgu bitumna ter v katerem je bilo v njenem členu 3 pritožnicam naloženo, naj končajo kršitev, kot je bila ugotovljena v členu 1 sporne odločbe.

7. Splošno sodišče je vseeno menilo, da je pritožnicam mogoče pripisati odgovornost za zgoraj navedena elementa kršitve (točka 626 izpodbijane sodbe). To ugotovitev je oprlo na izjavo V. C., ki je bil direktor prodaje bitumna v družbi Petrogal in nato v družbi Galp Energía España (v nadaljevanju: izjava V. C.).[5] Splošno sodišče je iz tega razloga menilo, da ni treba spremeniti izhodiščnega zneska globe (točka 630 izpodbijane sodbe). Nasprotno pa je Splošno sodišče menilo, da je treba povečati znižanje globe, ki ga je Komisija uporabila na podlagi olajševalnih okoliščin (točka 632 izpodbijane sodbe). Zato je uporabilo dodatno znižanje za 4 %, ki ga je dodalo 10-odstotnemu znižanju, ki je bilo že odobreno v sporni odločbi (točka 635 izpodbijane sodbe). Splošno sodišče je zavrnilo druge razloge za razglasitev ničnosti, ki so jih navedle stranke, vključno s petim tožbenim razlogom, ki se je nanašal na nezakonitost ugotovitve njihovega sodelovanja pri usklajevanju cen (točke od 450 do 456 izpodbijane sodbe).[6]

III – **Postopek pred Sodiščem in predlogi strank**

8. Pritožnice so 22. novembra 2013 v sodnem tajništvu Sodišča vložile pritožbo, s katero Sodišču predlagajo, naj:

— primarno, izpodbijano sodbo razveljavi, člene 1, 2 in 3 sporne odločbe razglasi za nične v delu, v katerem se nanašajo na pritožnice, in/ali zmanjša globo, ki je bila naložena pritožnicam;

— podredno, razveljavi izpodbijano sodbo in zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, da odloči o vsebini spora;

4 — Točka 500 obrazložitve sporne odločbe. Komisija je menila, da sta družbi Galp Energía España, SA in Petróleos de Portugal, SA zaradi svojega sodelovanja pri tej kršitvi solidarno odgovorni za plačilo 8.662.500 EUR, družba Galp Energia, SGPS, SA pa je solidarno odgovorna za plačilo 6.435.000 EUR. Sodelovanje družb Galp Energía España, SA in Petróleos de Portugal, SA pri kršitvi je bilo ugotovljeno za obdobje od 31. januarja 1995 do 1. oktobra 2002, medtem ko se je za družbo Galp Energia, SGPS, SA štelo, da je pri kršitvi sodelovala od 22. aprila 1999 do 1. oktobra 2002.

5 — Glej točki 87 in 215 izpodbijane sodbe. V. C. je v svoji izjavi tako potrdil, da niso bile pritožnice nikoli udeležene v sistemu nadzora: „Opazil sem očitek Evropske komisije, da je družba Galp Energia España […] sodelovala pri delovanju sistema nadzora in mehanizma nadomestil asfaltne mize. Očitek ni točen. Preprosto zato, ker nismo nikoli prejeli nadomestila ne glede na obseg prodaje družbe Galp Energia España […]. Res je, da sem v nekem trenutku ugotovil, da obstaja neke vrste mehanizem nadomestil, pri katerem so sodelovali člani pogajalske mize o asfaltu, vendar nisem nikoli vedel, kaj imajo te družbe s tem sistemom. Zato ni bila družba Galp Energia España […] nikoli udeležena v nobenem mehanizmu nadomestil.“

6 — Posledično je bila globa, naložena družbama Galp Energía España, SA in Petróleos de Portugal (Petrogal), SA zmanjšana na 8.277.500 EUR, medtem ko je bila globa, naložena družbi Galp Energia, SGPS, SA zmanjšana na 6.149.000 EUR.

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

9. Komisija predlaga zavrnitev pritožbe in naložitev plačila stroškov pritožnicam.

10. Stranke so pred Sodiščem pisno predstavile svoja stališča in na obravnavi 15. aprila 2015 ustno podale navedbe.

IV – **Ugotovitev odgovornosti pritožnic s strani Splošnega sodišča kot izhodišče za analizo drugega pritožbenega razloga**

A – *Kratek pregled neomejene sodne pristojnosti*

11. Pritožnice z drugim pritožbenim razlogom, ki ima tri dele, Splošnemu sodišču očitajo, da je napačno uporabilo pravo v točkah 626 in 630 izpodbijane sodbe. Čeprav se pritožnice sklicujejo na več načel in postopkovnih pravil, pa v resnici Splošnemu sodišču očitajo točno določeno dejanje, in sicer da je upoštevalo dokument, ki je bil sestavljen po sprejetju sporne odločbe, to je zgoraj navedeno izjavo V. C., da bi ugotovilo odgovornost pritožnic za dva elementa kršitvenega mehanizma.[7]

12. Vendar naj takoj spomnim, da je Splošno sodišče upoštevanje izjave V. C. utemeljilo s svojo neomejeno pristojnostjo.

13. Zato je treba opozoriti, da neomejena pristojnost, ki je podeljena Splošnemu sodišču, dopolnjuje nadzor zakonitosti, določen v členu 263 PDEU. Kot je presodilo Sodišče, je „[n]adzor zakonitosti […] dopolnjen z neomejeno sodno pristojnostjo, ki je bila v skladu s členom 261 PDEU sodišču Unije priznana v členu 31 Uredbe št. 1/2003. Ta pristojnost sodišču omogoča, da preseže le nadzor zakonitosti in nadomesti presojo Komisije s svojo ter tako odpravi, zniža ali zviša naloženo globo ali periodično denarno kazen.“[8] V sodni praksi je bilo pojasnjeno, da se pooblastilo za spremembo uporablja, tudi če Komisija ni storila napake.[9] Sodišču zlasti na področju konkurence ne omogoča zgolj, da odpravi ali potrdi globo in njen znesek, ampak tudi da ta znesek zviša ali zniža.

14. Neomejena pristojnost sodišču tako omogoča, da ob upoštevanju vseh okoliščin in dejstev spremeni izpodbijani akt, tudi če ga ne razglasi za ničnega, tako da na primer spremeni naloženo globo.[10] Vendar vsa pravila izvajanja neomejene pristojnosti niso opredeljena.[11]

15. Naj spomnim, da je Sodišče v sodbah Chalkor/Komisija[12] in KME Germany in drugi/Komisija[13] jasno ugotovilo, da nadzor neomejene pristojnosti, ki ga izvaja Splošno sodišče, zajema nadzor tako nad dejstvi kot nad uporabo prava ter pooblastilo za presojo dokazov, razglasitev ničnosti sporne odločbe in spremembo zneska glob.[14]

7 — Splošno sodišče je v okviru analize tretjega tožbenega razloga Komisiji očitalo, da ni pravno zadostno dokazala sodelovanja pritožnic pri dveh elementih kršitve. Zato je sporno odločbo v zvezi s tem razglasilo za nično.

8 — Sodba KME Germany in drugi/Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, točka 103).

9 — Sodbi Groupe Danone/Komisija (C-3/06P, EU:C:2007:88, točka 61) ter Prym in Prym Consumer/Komisija (C-534/07, EU:C:2009:505, točka 86).

10 — Sodbe Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi/Komisija (C-238/99 P, C 244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, EU:C:2002:582, točka 692); Prym in Prym Consumer/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, točka 86) in JFE Engineering in drugi/Komisija (T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, EU:T:2004:221, točka 577).

11 — Za podrobno analizo glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Watheleta v zadevi Telefónica in Telefónica de España/Komisija (C-295/12 P, EU:C:2013:619).

12 — C-386/10 P, EU:C:2011:815.

13 — C-272/09 P, EU:C:2011:810.

14 — Ta vidik je ob upoštevanju podlage za razlogovanje Splošnega sodišča, kot je bila predstavljena v točki 12 teh sklepnih predlogov, ključen za to zadevo.

16. Poleg tega je Sodišče tudi menilo, da nadzor zakonitosti, določen v členu 263 PDEU in dopolnjen z neomejeno pristojnostjo glede zneska globe, določeno v členu 31 Uredbe (ES) št. 1/2003[15], ni v nasprotju z zahtevami načela učinkovitega sodnega varstva, določenega v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).[16]

B – *Razlogovanje Splošnega sodišča in ugotovitev odgovornosti*

17. Ker je razumevanje razlogovanja Splošnega sodišča po mojem mnenju odločilno za analizo drugega pritožbenega razloga, bom analiziral razlogovanje, ki ga je Splošno sodišče uporabilo v okviru preizkusa tretjega tožbenega razloga na prvi stopnji in devetega tožbenega razloga iz iste tožbe, da bom obravnaval podrobne očitke, navedene v pritožbi.

18. Pritožnice so s tretjim tožbenim razlogom, ki so ga navedle pred Splošnim sodiščem, zanikale svojo udeležbo pri sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil.

19. Splošno sodišče je na koncu svoje analize sprejelo tretji tožbeni razlog, ker je Komisija ugotovila odgovornost pritožnic za celotno kršitev, čeprav ni pravno zadostno dokazala njihovega sodelovanja pri dveh elementih kršitve. Poleg tega naj ta institucija ne bi dokazala, da so vedele za obstoj obeh zgoraj navedenih elementov ali da vsaj niso mogle prezreti njihovega obstoja, da bi lahko pravilno uporabila pojem enotna in trajajoča kršitev. Splošno sodišče je tako člen 1 sporne odločbe razglasilo za ničen, ker je bila v njem ugotovljena udeležba pritožnic pri celoti sporazumov in usklajenih ravnanj na španskem trgu bitumna.

20. Ker se je Splošno sodišče oprlo na pojem enotna in trajajoča kršitev,[17] je treba spomniti, da je lahko podjetje, ki je pri enotni in zapleteni kršitvi sodelovalo s protikonkurenčnimi ravnanji, katerih namen je bil prispevati k izvajanju celotne kršitve, odgovorno tudi za ravnanja, ki so jih dejansko izvajala druga udeležena podjetja. To velja, kadar se ugotovi, da je navedeno podjetje nameravalo s svojim ravnanjem prispevati k skupnim ciljem, za katere so si prizadevali vsi udeleženci, in da je bilo seznanjeno s kršitvenim ravnanjem, ki so ga predvidela ali izvajala druga podjetja, da bi dosegla iste cilje, ali da je lahko to ravnanje razumno predvidelo in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje.[18]

21. Nasprotno pa, če sodišče Unije ugotovi, da Komisija ni pravno zadostno dokazala, da je podjetje pri udeležbi pri enem od protikonkurenčnih ravnanj, ki tvorijo enotno in trajajočo kršitev, vedelo za druga protikonkurenčna ravnanja drugih udeležencev kartela pri izpolnjevanju istih ciljev ali bi jih lahko razumno predvidelo in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje, lahko ugotovi le, da temu podjetju ni mogoče naložiti odgovornosti za ta druga ravnanja in s tem za celotno enotno in trajajočo kršitev ter da je treba sporno odločbo zgolj v tem obsegu šteti za neutemeljeno.[19] V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je bilo Splošno sodišče nedavno v sodbi Soliver/Komisija razmeroma zahtevno glede dokaza sodelovanja pri enotni in trajajoči kršitvi.[20]

15 — Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [81 ES] in [82 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

16 — Sodba KME Germany in drugi/Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, točka 106).

17 — Sodba Komisija/Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, točka 82).

18 — Sodbe Komisija/Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, točki 41 in 42); Komisija/Aalberts Industries in drugi (C-287/11 P, EU:C:2013:445, točka 63) ter Siemens in drugi/Komisija (C-239/11 P, C-489/11 P in C-498/11 P, EU:C:2013:866, točka 242).

19 — Sodba Komisija/Verhuizingen Coppens (C-441/11, EU:C:2012:778, točka 47).

20 — T-68/09, EU:T:2014:867. Splošno sodišče je v tej zadevi menilo, da Komisija ni predložila dokaza o sodelovanju družbe Soliver NV. Razglasitev delne ničnosti odločbe ni bila mogoča, ker Komisija ni opredelila sodelovanja tožeče stranke pri kršitvenih ravnanjih, tako da je Splošno sodišče odločbo Komisije razglasilo za nično v celoti.

22. Splošno sodišče je v obravnavani zadevi v točkah 273 in 279 izpodbijane sodbe presodilo, da je Komisija ugotovila odgovornost pritožnic za vse elemente kršitve, vključno s sodelovanjem pri sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil. Poleg tega je Splošno sodišče v točki 286 izpodbijane sodbe ugotovilo, da se Komisija za ugotovitev odgovornosti pritožnic ni oprla na noben *drug element, razen na sodelovanje* pri zgoraj navedenih elementih kršitve. V točkah 272 in 280 izpodbijane sodbe pa je menilo, da sodelovanje pritožnic pri sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil ni bilo ugotovljeno.

23. Seveda bi bilo na podlagi zgoraj navedene sodne prakse o enotni in trajajoči kršitvi mogoče ugotoviti odgovornost podjetja za celotno kršitev, če bi vedelo za kršitvena ravnanja ali ker ne bi moglo prezreti njihovega obstoja.

24. Vseeno je Splošno sodišče v točki 289 izpodbijane sodbe izrecno presodilo, da se Komisija ni oprla na védenje pritožnic o sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil niti na dejstvo, da niso mogle prezreti teh elementov. Tako védenje ali nezmožnost prezreti obstoj po mnenju Splošnega sodišča v točki 290 te sodbe v sporni odločbi ni bilo ugotovljeno.

25. Nazadnje, Splošno sodišče je v točki 291 izpodbijane sodbe *zavrnilo možnost domneve takega védenja* glede na vlogo pritožnic v kartelu. Posledično je Splošno sodišče v točki 292 izpodbijane sodbe sklenilo, da odgovornost pritožnic glede sistema nadzora in mehanizma nadomestil ni dokazana.

26. Da bi odpravila pomanjkljivost, ki jo po mnenju Splošnega sodišča vsebuje sporna odločba, se je Komisija sklicevala na izjavo V. C. Splošno sodišče je ta element v točkah 294 in 295 izpodbijane sodbe zavrnilo. Menilo je, da čeprav je izjava *a posteriori* razkrila dejansko védenje pritožnic o mehanizmu nadomestil, to ni spremenilo dejstva, da *Splošno sodišče v okviru nadzora zakonitosti ne more z novo obrazložitvijo nadomestiti obrazložitve Komisije*. Poleg tega je presodilo, da s to izjavo v nobenem primeru ni bilo mogoče odpraviti nezakonitosti sporne odločbe.

27. To razlogovanje je treba povezati z ugotovitvijo odgovornosti pritožnic, ki jo je Splošno sodišče podalo v okviru devetega tožbenega razloga na prvi stopnji.

28. V okviru devetega tožbenega razloga, navedenega pred Splošnim sodiščem, so pritožnice izpodbijale dejstvo, da globa ni bila znižana kljub njihovemu zelo omejenemu sodelovanju pri kršitvi. V zvezi s tem je Splošno sodišče v točki 606 izpodbijane sodbe opozorilo, da Komisija – kot je bilo ugotovljeno v okviru tretjega tožbenega razloga na prvi stopnji – ne le ni ugotovila sodelovanja pritožnic pri dveh elementih kršitve, to je pri sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil, ampak tudi ni navedla zadostnih dokazov, na podlagi katerih bi lahko ugotovila njihovo odgovornost za ta elementa.

29. Vendar je Splošno sodišče kljub zgoraj navedenim ugotovitvam iz izjave V. C. sklepalo, da so pritožnice *vedele* za mehanizem nadomestil, kar po mnenju Splošnega sodišča pomeni, da so pritožnice vedele za sistem nadzora, ker mehanizem nadomestil ni mogel obstajati brez tega sistema. Iz točke 624 izpodbijane sodbe je razvidno, da je Splošno sodišče v zvezi s tem ravnalo na podlagi svoje neomejene pristojnosti.

30. Iz točk od 610 do 626 izpodbijane sodbe izhaja, da se je Splošno sodišče oprlo na izjavo V. C., da bi ugotovilo odgovornost pritožnic za ta elementa kršitve. Nazadnje, iz točke 627 izpodbijane sodbe izhaja, da je Splošno sodišče zneske glob, naloženih pritožnicam, preučilo z vidika teh elementov razlogovanja.

31. Prav ti sporni elementi razlogovanja Splošnega sodišča pa so predmet drugega pritožbenega razloga v okviru te pritožbe.

V – **Neomejena sodna pristojnost in načelo *ne ultra petita***

A – *Trditve strank*

32. Pritožnice s prvim delom drugega pritožbenega razloga trdijo, da je Splošno sodišče s tem, da je prekoračilo svoje pristojnosti in odločilo *ultra petita* – ker jih je s tem, ko je po uradni dolžnosti obravnavalo tožbeni razlog, ki ga niso navedle niti pritožnice niti Komisija,[21] štelo za odgovorne za dva elementa kršitve člena 81(1) ES, in sicer za védenje o mehanizmu nadomestil in predvidljivost sistema nadzora – napačno uporabilo pravo.[22]

33. Splošno sodišče naj bi v obravnavani zadevi odločalo *ultra petita*, ker se Komisija v odločbi ni oprla na te razloge, ker pritožnice teh razlogov niso navedle kot razloge za razglasitev ničnosti in ker ti razlogi niso bili predmet razprave, razen z vidika dopustnosti izjave V. C.

34. Komisija trdi, da je Splošno sodišče upravičeno upoštevalo védenje pritožnic o sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil pri izvajanju svoje neomejene pristojnosti, ko je odločalo o višini globe, ker gre za dejansko okoliščino. Kar zadeva izjavo V. C., Komisija meni, da jo je Splošno sodišče upravičeno upoštevalo, ko je odločalo o višini globe,[23] zlasti ker sodna praksa dopušča možnost vključitve „pridobivanj[a] in upoštevanj[a] dodatnih podatkov, ki jih v odločbi […] ni treba navesti“.[24] Nazadnje, Komisija meni, da je pritožbeni razlog brezpredmeten, ker je Splošno sodišče že zmanjšalo globo.[25]

B – *Presoja*

35. Ni sporno, da sodišče Unije, ki mora odločiti o ničnostni tožbi, zavezuje načelo „*ne ultra petita*“, izhajajoče iz reka „*ne eat iudex ultra petita partium*“, ki sodišču prepoveduje, da se izreče o vprašanjih, ki presegajo predloge strank. Na podlagi tega načela razglasitev ničnosti ne sme prekoračiti tistega, kar tožeča stranka zahteva.[26] Sodišče Unije ni pristojno ne za spremembo glavnega predmeta tožbe ne za obravnavanje tožbenega razloga po uradni dolžnosti, razen če gre za posebne primere, v katerih je njegovo posredovanje potrebno zaradi javnega interesa.[27] Sodišče Unije ima namreč možnost in, eventualno, obveznost, da po uradni dolžnosti obravnava nekatere tožbene razloge, ki se nanašajo na formalno zakonitost.[28]

21 — Pritožnice opozarjajo, da je postopek pred sodišči Evropske unije kontradiktoren. Zato morajo le stranke v postopku (razen kar zadeva razloge javnega reda) navesti razloge za razglasitev ničnosti (glej sodbo KME Germany in drugi/Komisija, C-389/10 P, EU:C:2011:816, točka 131). Prav tako naj bi Splošno sodišče v zadevi ThyssenKrupp Nirosta/Komisija (sodba C-352/09 P, EU:C:2011:191) ugotovilo, da je naloga Splošnega sodišča omejena na odločanje o trditvah, predstavljenih pred njim.

22 — Točka 626 izpodbijane sodbe.

23 — Sodba Prym in Prym Consumer/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:505, točka 86).

24 — Sodba KNP BT/Komisija (C-248/98 P, EU:C:2000:625, točka 40).

25 — Za dodatne 4 odstotne točke, ki se prištejejo k 10-odstotnemu znižanju, ki ga je predhodno odobrila Komisija, da bi se upoštevalo manj redno ali dejavno sodelovanje tožeče stranke pri kršitvi.

26 — Glej sodbe Meroni/Visoka oblast (46/59 in 47/59, EU:C:1962:44, str. 783, zlasti str. 801); Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, točka 24) in Comunità montana della Valnerina/Komisija (C-240/03 P, EU:C:2006:44, točka 43) ter točke od 146 do 148 sklepnih predlogov generalne pravobranilke J. Kokott v zadevi Komisija/Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555).

27 — Sodba Komisija/Roodhuijzen (T-58/08 P, EU:T:2009:385, točka 34 in navedena sodna praksa). Iz sodne prakse vseeno izhaja, da v okviru spora, ki ga določijo stranke, sodišče Unije, čeprav lahko odloča le o predlogu strank, ni vezano samo na trditve, ki so jih stranke navedle v podporo svojim predlogom, sicer bi moralo, odvisno od primera, svojo odločitev opreti na napačne pravne ugotovitve (sodba ETF/Michel, T-108/11 P, EU:T:2013:625, točki 42 in 51).

28 — Bistvena kršitev postopka in nepristojnost v smislu člena 263 PDEU sta namreč razloga javnega reda, ki ju mora sodišče Unije obravnavati po uradni dolžnosti (glej sodbo Madžarska/Komisija, T-240/10, EU:T:2013:645). Neobrazložitev je eden izmed tožbenih razlogov, ki se nanaša na formalno zakonitost. Vendar naj spomnim, da cilj obravnave razloga javnega reda po uradni dolžnosti ni odpraviti nezadostnost tožbe, ampak zagotoviti upoštevanje pravila, ki zaradi svojega pomena ni v diskreciji strank, in to v kateri koli fazi postopka. Vprašanje obravnave po uradni dolžnosti, ki velja za tožbene razloge, pa je treba vseeno razlikovati od obsega načela *ne ultra petita*, ki se nanaša na predloge strank.

36. Ugotoviti je treba, da se načelo *ne ultra petita* uporablja v celoti le v okviru civilnopravnih postopkov kot načelo dispozitivnosti. Nasprotno pa je v javnopravnih postopkih, med katerimi so postopki v zvezi s konkurenčnim pravom, obseg tega načela težje opredeliti. Navedeno načelo po mojem mnenju namreč nikakor nima lastne vloge, ampak se spremeni v vidik pravice do poštenega sojenja na splošno. Kot je to izrazil generalni pravobranilec G. Léger, sodišče na tem področju nikakor nima pasivne vloge in se zato ne more omejiti na to, da bi bilo le „glas strank“. [29] Ugotavljam predvsem, da prepoved obravnave tožbenih razlogov po uradni dolžnosti velja le v okviru ničnostnega spora, to je v okviru nadzora zakonitosti. Nasprotno pa nima podobne vloge v okviru neomejene sodne pristojnosti.

37. To me pripelje do vprašanja, kako uporabiti načelo *ne ultra petita* v okviru neomejene pristojnosti, ker se ta zadeva v bistvu nanaša na meje navedene pristojnosti, ki je osrednje vprašanje te zadeve. Sodišče je v sodbi Groupe Danone/Komisija navedlo, da „je sodišče Skupnosti pristojno za izvrševanje neomejene pristojnosti, kadar *presoja o vprašanju zneska globe*, in da lahko to pristojnost izvršuje tako glede znižanja zneska kot tudi glede njegovega povečanja“. [30]

38. To je mogoče razlagati na dva načina. Po eni strani bi bilo mogoče trditi, da mora stranka, da bi Splošno sodišče lahko izvajalo svojo neomejeno pristojnost, vprašanje zneska globe izrecno in natančno navesti v *predlogih tožbe*. Po drugi strani bi bilo mogoče iz stališča Sodišča sklepati tudi, da je dovolj, da je vprašanje globe *predmet spora in razprave v okviru tožbenih razlogov*. To vprašanje je posebej pomembno, ker je izvajanje neomejene pristojnosti enakovredno pristojnosti Splošnega sodišča, da zviša globo, čeprav se predlog strank nanaša le na njeno zmanjšanje. [31]

39. Izvajanje načela *ne ultra petita* v okviru neomejene pristojnosti ni enoznačno, ampak se zdi, da govori v prid prvi razlagi, navedeni v sodbi Groupe Danone/Komisija, in sicer da mora biti znesek globe *predmet predlogov*. Sodišče je tako v sodbi Komisija in drugi/Siemens Österreich in drugi presodilo, da je Splošno sodišče odločilo *ultra petita*, ker je določbo v odločbi Komisije razglasilo za nično in spremenilo naložene globe, tako da jih je zajelo v en sam znesek, ki so ga morale stranke solidarno plačati. [32] Poleg tega je Sodišče v sodbi Alliance One International/Komisija, ob tem ko je zavrnilo pritožbeni razlog, ki se je nanašal na kršitev načela *ne ultra petita*, poudarilo, da je stranka, čeprav tega predloga v tožbi ni podala, podredno predlagala znižanje zneska globe, ki je bila naložena drugemu udeležencu kartela in solidarno tudi njej, in da je bil predmet njenih tožbenih razlogov med drugim utemeljiti odobritev takega znižanja. [33]

40. Glede na navedeno menim, da se očitki, ki jih navajajo pritožnice, v resnici ne nanašajo na kršitev načela *ne ultra petita* ali na napačno obravnavo po uradni dolžnosti. Vsekakor se mi zdi, da navedeni očitki izhajajo iz napačne razlage izpodbijane sodbe. Kot sem že navedel, se argumenti pritožnic nanašajo na obseg neomejene pristojnosti Splošnega sodišča, ki je s tem, ko je ugotovilo odgovornost pritožnic za dva elementa kartela, v resnici ugotovilo sporno kršitev.

29 — Sklepni predlogi generalnega pravobranilca P. Légerja v zadevi Parlament/Gutiérrez de Quijano y Lloréns (C-252/96 P, EU:C:1998:157, točka 36).

30 — C-3/06 P, EU:C:2007:88, točka 62, moj poudarek. Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Poiaresa Madura v zadevi Groupe Danone/Komisija (C-3/06 P, EU:C:2006:720, točke od 46 do 50).

31 — Glej glede tega sodbi Shell Petroleum in drugi/Komisija (T-343/06, EU:T:2012:478) in InnoLux/Komisija (T-91/11, EU:T:2014:92).

32 — Od C-231/11 P do C-233/11 P, EU:C:2014:256, točka 129.

33 — C-679/11 P, EU:C:2013:606, točke od 103 do 107.

41. Če pa bi bilo za očitke pritožnic vseeno treba šteti, da se nanašajo na kršitev načela *ne ultra petita*, bi bilo v zvezi s tem dovolj ugotoviti, da so na prvi stopnji pritožnice predložile izjavo V. C. kot dokaz za to, da niso sodelovale pri sistemu nadzora in mehanizmu nadomestil. Pritožnice so v predlogih pred Splošnim sodiščem primarno predlagale razglasitev ničnosti sporne odločbe v celoti. Podredno so predlagale razglasitev členov 1, 2 in 3 sporne odločbe za nične v delu, v katerem se nanašajo na pritožnice, ter podredno znižanje zneska globe, naložene pritožnicam v členu 2 sporne odločbe.[34] Kar zadeva predloge Komisije, ni sporno, da je na prvi stopnji predlagala, naj se tožba zavrne.

42. Kot sem omenil zgoraj, je Splošno sodišče sporno odločbo razglasilo za delno nično in zmanjšalo globo, ki jo je naložila Komisija. Iz te analize je očitno, da v izpodbijani sodbi ni bilo napačno uporabljeno pravo zaradi kršitve načela *ne ultra petita*. Zato Sodišču predlagam, naj prvi del drugega pritožbenega razloga zavrne kot neutemeljen.

VI – **Neomejena sodna pristojnost in pravica do poštenega sojenja**

A – *Trditve strank*

43. Pritožnice z drugim delom drugega pritožbenega razloga trdijo, da je Splošno sodišče s tem, da je v točkah od 624 do 626 sodbe sklenilo, da mora pri izvajanju neomejene pristojnosti upoštevati izjavo V. C., da bi ugotovilo odgovornost pritožnic zaradi njihovega sodelovanja pri sistemu nadzora in védenja o mehanizmu nadomestil, kršilo pravico do poštenega sojenja (ki zajema načelo enakosti orožij) in pravico do obrambe ter, natančneje, načelo kontradiktornosti.

44. Splošno sodišče naj bi kršilo pravico do poštenega sojenja, zlasti načelo enakosti orožij, ter pravico do obrambe, vključno z načelom kontradiktornosti, s tem, da pritožnic pred odločitvijo ni dovolj natančno obvestilo o naravi in obrazložitvi tega novega očitka, kot bi bilo v skladu z zahtevami, določenimi v členu 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP), podpisane v Rimu 4. novembra 1950, ter členih 47 in 48 Listine.

45. Komisija izpodbija argumente pritožnic, tako da poudarja dejstvo, da so dokaze, ki jih je V. C. predložil v zvezi z védenjem, prvič omenile pritožnice. Zato naj bi bilo absurdno, da pritožnice trdijo, da se s temi dokazi niso mogle seznaniti.[35]

B – *Presoja*

1. Uvodne opombe

46. Pravica do poštenega sojenja, zagotovljena s členom 6(1) EKČP, je splošno načelo prava Unije, ki je odslej določeno s členom 47, drugi odstavek, Listine. Načelo učinkovitega sodnega varstva, določeno v navedenem členu 47, združuje različne elemente, med katerimi so med drugim pravica do obrambe, načelo enakosti orožij in pravica do dostopa do sodišča.

34 — Glej točko 87 izpodbijane sodbe.

35 — Sodba 1. garantovaná/Komisija (T-392/09, EU:T:2012:674, točki 78 in 79).

47. Glede načela kontradiktornosti ni sporno, da je to načelo sestavni del pravice do obrambe. Velja v vsakem postopku, v katerem bi lahko bila izdana odločba institucije Skupnosti, ki občutno vpliva na interese neke osebe. [36] Načelo enakosti orožij, ki izhaja iz pojma poštenega sojenja, vključuje obveznost dati vsaki stranki razumno možnost, da predstavi svoje stališče, vključno z dokazi, pod pogoji, ki je v primerjavi z nasprotno stranko ne postavljajo v bistveno slabši položaj. [37] To načelo je mogoče uveljavljati v postopkih za sankcioniranje, ki jih začne Komisija. [38]

48. Na področju konkurenčnega prava se mi zdi bistveno izpostaviti, da *je Komisija tista, ki mora predložiti dokaz o kršitvah, ki jih ugotovi, in navesti, kateri dokazi* pravno zadostno *dokazujejo* obstoj dejstev, ki pomenijo kršitev. V okviru pravnega sredstva pred sodiščem se od njegovega vlagatelja v bistvu zahteva, da opredeli tiste elemente izpodbijane odločbe, ki jih prereka, da v zvezi s tem oblikuje očitke in predloži dokaze, na podlagi katerih je mogoče resno sklepati, da so ti očitki utemeljeni. [39]

2. Presoja tega, da je Splošno sodišče upoštevalo izjavo V. C., z vidika neomejene pristojnosti

49. Iz izpodbijane sodbe je razvidno, da je bila izjava V. C. sestavljena 6. decembra 2007, to je po sporni odločbi, ter da so jo pritožnice priložile k tožbi, vloženi pri Splošnem sodišču, in vložile v spis pri tem sodišču. [40] Komisija se je v svojih pisanjih sklicevala na to izjavo. [41] Izjava se je pred Splošnim sodiščem štela za dopustno. Pritožnice so se prav tako sklicevale nanjo, zlasti v okviru četrtega tožbenega razloga pred Splošnim sodiščem. [42]

50. Naj spomnim, da spoštovanje pravice do obrambe na področju konkurence zahteva, da se v upravnem postopku zadevnemu podjetju da možnost ustrezno predstaviti svoje stališče o resničnosti in upoštevnosti zatrjevanih dejstev in okoliščin ter o dokumentih, ki jih Komisija navaja v podporo svoji trditvi o obstoju kršitve Pogodbe ES. [43] Zlasti obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah podjetjem v preiskavi omogoča seznanitev z dokazi, s katerimi razpolaga Komisija, in zagotovitev polne učinkovitosti pravice do obrambe. [44]

51. Kot poudarja Komisija, pa iz sodne prakse izhaja, da je bila „stranka, ki je sama predložila zadevne dejanske okoliščine, že po naravi stvari povsem sposobna, da ob navedeni predložitvi predstavi morebitno upoštevnost teh okoliščin za rešitev spora“. [45]

52. V zvezi s tem ni sporno, da mora Splošno sodišče pri izvajanju neomejene pristojnosti, kar zadeva znesek globe, izhajati iz datuma, ko izda sodbo. Tako je treba razlikovati med, *na eni strani*, tem, da je Splošno sodišče upoštevalo dodatne dokumente ali elemente, ki jih Komisija ni uporabila, [46] ali celo elemente, ki jih ob sprejetju odločbe ni poznala, ter *na drugi strani*, določitvijo kršitvenega ravnanja in upoštevanjem odgovornosti udeležencev kartela, ki je bila izrecno zavrnjena v odločbi Komisije oziroma ki je Komisija ni dokazala.

36 — Sodba Komisija/Irska in drugi (C-89/08 P, EU:C:2009:742, točka 50).
37 — Sodba Otis in drugi (C-199/11, EU:C:2012:684, točke od 46 do 49, 71 in 72).
38 — Glej zlasti sodbo LR AF 1998/Komisija (T-23/99, EU:T:2002:75, točka 171).
39 — Sodba KME Germany in drugi/Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, točke od 104 do 106).
40 — Točka 293 izpodbijane sodbe.
41 — Točki 293 in 612 izpodbijane sodbe.
42 — Točka 320 izpodbijane sodbe.
43 — Glej zlasti sodbo Archer Daniels Midland/Komisija (C-511/06 P, EU:C:2009:433, točka 85 in navedena sodna praksa).
44 — *Ibidem* (točka 86 in navedena sodna praksa).
45 — Sodba 1. garantovaná/Komisija (T-392/09, EU:T:2012:674, točki 78 in 79).
46 — Sodba Shell Petroleum in drugi/Komisija (T-343/06, EU:T:2012:478, točke 176, 220 in 232).

53. Kar zadeva upoštevanje dodatnih elementov, iz sodne prakse namreč izhaja, da „je Splošno sodišče pri izvajanju neomejene sodne pristojnosti, ki jo ima na podlagi člena 261 PDEU in člena 31 Uredbe št. 1/2003, pristojno za presojo ustreznosti zneska glob, pri čemer se lahko opre zlasti na dodatne informacije, ki niso omenjene v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ali v odločbi Komisije“. [47]

54. Kot je poudaril generalni pravobranilec M. Wathelet v sklepnih predlogih v zadevi Telefónica in Telefónica de España/Komisija, mora Splošno sodišče torej sámo presoditi, ali je globa ustrezna in sorazmerna, in mora sámo ugotoviti, ali je Komisija pri izračunu globe dejansko upoštevala vse upoštevne elemente, pri čemer se razume, da mora Splošno sodišče pri tem imeti možnost preučiti tudi dejstva in okoliščine, ki so jih pred njim zatrjevale pritožnice. [48]

55. Splošno sodišče lahko za to upošteva tudi elemente, ki jih Komisija ob sprejetju sporne odločbe ni poznala. [49] Splošno sodišče tako upošteva elemente, ki so se pojavili po odločbi Komisije, zlasti kar zadeva finančni položaj podjetja. [50]

56. S tega vidika upoštevanje izjave V. C. ne posega v pravico do obrambe in načelo kontradiktornosti, tudi če vrednost, ki ji jo pripisuje Splošno sodišče, ni enoznačna. [51] Po eni strani s tem dokumentom glede na to, da je bil sestavljen po sporni odločbi, ni mogoče izpodbiti dokazov, ki jih je predložila Komisija, po drugi strani pa je izjava uporabljena za utemeljitev odgovornosti zadevnih podjetij. Vseeno se mi zdi, da je glede na zgoraj navedeno sodno prakso upoštevanje izjave samo po sebi v okviru tehtanja sankcije s strani Splošnega sodišča, ki izvaja svojo neomejeno pristojnost, mogoče dopustiti. [52]

57. Vsekakor se položaj v obravnavni zadevi po mojem mnenju razlikuje od položaja, ki je pripeljal do sodbe Komisija/Edison, [53] v kateri je Sodišče potrdilo razlogovanje Splošnega sodišča, v skladu s katerim je bil element, uporabljen v odločbi Komisije, element, ki ni bil predstavljen v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in glede katerega družba Edison SpA ni imela priložnosti podati svojega stališča v upravnem postopku. Splošno sodišče je zato upravičeno presodilo, da tega elementa ni mogoče uporabiti zoper navedeno družbo. [54]

3. Kršitev načela neomejene sodne pristojnosti in pravice do obrambe s tem, da je Splošno sodišče ugotovilo odgovornost pritožnic

58. Vprašanje formalnega upoštevanja izjave V. C. je treba vseeno razlikovati od vprašanja, ki se postavlja zaradi načina, kako je Splošno sodišče uporabilo navedeno izjavo, to je, katere posledice ji je pripisalo Splošno sodišče in s kakšnim ciljem jo je uporabilo. Seveda je iz izpodbijane sodbe razvidno, da jo je Splošno sodišče upoštevalo za namene presoje globe, vendar je s tem ugotovilo odgovornost pritožnic, ne da bi te imele možnost kontradiktorne razprave.

47 — *Ibidem*, točka 220.

48 — C-295/12 P, EU:C:2013:619, točka 129.

49 — Sodba Arkema France in drugi/Komisija (T-217/06, EU:T:2011:251, točke od 249 do 256) v zvezi z upoštevanjem tega, da zadevno podjetje ni bilo več pod nadzorom družbe Total in da torej zvišanje globe zaradi odvračalnega učinka ni bilo več utemeljeno.

50 — Sodba Novácke chemické závody/Komisija (T-352/09, EU:T:2012:673) v zvezi z izjavo, da plačilo globe ne bi vplivalo na sposobnost preživetja podjetja, in sodba Reagens/Komisija (T-30/10, EU:T:2014:253, točka 305) o elementih glede finančne zmogljivosti.

51 — Za ponazoritev naj navedem, da je glede določanja cen iz točke 405 izpodbijane sodbe razvidno, da zadevna izjava „nikakor ne more izpodbiti dokazov, ki ne izvirajo oziroma izvirajo iz obdobja zgoraj analiziranih dejstev in ki jih je Komisija navedla v utemeljitev sodelovanja tožečih strank pri dejavnostih usklajevanja cen“.

52 — Poleg tega se mi zdi koristno spomniti, da je Sodišče presodilo, da kljub temu, da Splošno sodišče strank ni obvestilo, da namerava upoštevati dodatno znižanje, ta vidik spada v okvir pravne presoje, ki jo je bilo Splošno sodišče upravičeno opraviti pri izvajanju svoje neomejene pristojnosti, ne da bi stranke o tem obvestilo pred izrekom sodbe (glej sodbo Alliance One International/Komisija, C-679/11 P, EU:C:2013:606, točka 110).

53 — C-446/11 P, EU:C:2013:798.

54 — Sodišče je v sodbi Komisija/Edison po analogiji napotilo na sodbo Papierfabrik August Koehler in drugi/Komisija (C-322/07 P, C-327/07 P in C-338/07 P, EU:C:2009:500, točke od 34 do 37).

59. Drugače kot Komisija menim, da posledice, ki jih je Splošno sodišče izpeljalo iz tega dokumenta, niso zgolj dejanska okoliščina. Nasprotno, to je posebej pomembno z vidika spoštovanja pravice do obrambe. Kot je generalna pravobranilka J. Kokott ugotovila v zadevi Komisija/Alrosa, lahko Splošno sodišče sprejme „nepričakovano odločbo“, ne le kadar zadevo presoja na podlagi dejstev, s katerimi stranke niso bile seznanjene, ampak tudi kadar se pri presoji obravnavanega primera opira na dejstva, ki jih stranke seveda poznajo, vendar kot taka nikoli niso bila predmet razprave v sodnem postopku. [55]

60. V obravnavani zadevi pa je odločilno to, da je Splošno sodišče z upoštevanjem izjave V. C. spremenilo opredelitev spornega dejanja, kot je bilo ugotovljeno v odločbi Komisije.

61. S tem ko je Splošno sodišče ugotovilo ravnanje, da bi določilo odgovornost pritožnic, je prekoračilo meje neomejene pristojnosti. S tem je namreč ugotovilo kršitev, ki je Komisija ni ugotovila. S tega stališča se zdi, da točka 621 izpodbijane sodbe, v kateri Splošno sodišče v nasprotju z vsemi zgoraj navedenimi pravili predlaga, da bi dodatne informacije lahko zadevale ugotovitev kršitve, in točka 622 izpodbijane sodbe upravičujeta razveljavitev izpodbijane sodbe.

62. Poleg tega izpodbijana sodba vsebuje očitno protislovno obrazložitev. Splošno sodišče tako v točki 614 ugotavlja, da Splošno sodišče ne more s popolnoma novo obrazložitvijo nadomestiti napačne obrazložitve, ki jo je uporabila Komisija. Vendar je v točki 626 izpodbijane sodbe Splošno sodišče ugotovilo odgovornost pritožnic za dva elementa kršitve.

63. V istem smislu se mi zdi, da Splošno sodišče umetno in zato nepravilno razlikuje med ugotovitvijo odgovornosti „za namene globe“ in ugotovitvijo odgovornosti kot take. Ni pa sporno, da globa pomeni sankcijo za predhodno ugotovljeno odgovornost. Tako se vprašanje zneska globe brez te predhodne ugotovitve ne postavlja. Zato je Splošno sodišče najprej razčlenilo kršitev, ki jo je ugotovila Komisija, nato pa jo je v okviru devetega tožbenega razloga znova oblikovalo, s čimer je prekoračilo meje svoje neomejene pristojnosti.

64. Nazadnje, zdi se mi, da je Splošno sodišče s tem kršilo tudi pravico do obrambe in zlasti načelo kontradiktornosti, ker strankam ni dalo možnosti za razpravo o odgovornosti, ki jo je samo ugotovilo.

65. Za neomejeno pristojnost pa še vedno veljajo meje. Čeprav je pristojnost za razglasitev ničnosti omejena na kršitev, ugotovljeno v sporni odločbi, neomejena pristojnost Splošnemu sodišču vseeno ne daje pristojnosti za ugotovitev obstoja kršitev, ki jih Komisija v sporni odločbi ni ugotovila. [56]

66. Zato je treba sprejeti drugi del drugega pritožbenega razloga. Ob upoštevanju temeljne narave tako ugotovljene napake se mi zdi, da je treba na njeni podlagi izpodbijano sodbo razveljaviti.

VII – **Izkrivljanje dokazov**

67. Glede na naravo ugotovljene napake po mojem mnenju ni treba odločiti o tretjem delu drugega pritožbenega razloga. Zato ta tretji del obravnavam le podredno. V zvezi s tem ugotavljam, da pritožnice trdijo, da je Splošno sodišče s tem, da je ugotovilo odgovornost pritožnic za dva elementa kršitve, v točki 626 sodbe izkrivilo dokaze in kršilo načelo domneve nedolžnosti. Ugotovitev naj bi temeljila na nepopolnem citatu izjave V. C., iz katere naj bi bilo tako očitno razvidno, da V. C. ni vedel ničesar o naravi mehanizma nadomestil, ki je bil predmet odločbe.

68. Poleg tega naj iz izjave V. C. ne bi bilo popolnoma jasno, od kdaj je vedel za „obstoj določene vrste mehanizma nadomestil“. Po mnenju Komisije pa Splošno sodišče, nasprotno, dokazov, navedenih v izjavi V. C, ni izkrivilo.

55 — C-441/07 P, EU:C:2009:555, točki 151 in 152.

56 — Glej v tem smislu sodbo Tokai Carbon in drugi/Komisija (T-71/03, T-74/03, T-87/03 in T-91/03, EU:T:2005:220, točka 370).

69. V zvezi s tem je treba spomniti, da kadar pritožnica navaja, da naj bi Splošno sodišče dokaze izkrivilo, mora na podlagi člena 256(1), drugi pododstavek, PDEU, člena 51, prvi pododstavek, Statuta Sodišča in člena 168(1)(d) Poslovnika Sodišča natančno opredeliti dokaze, ki naj bi jih Splošno sodišče izkrivilo, in dokazati napake pri presoji, ki naj bi po njenem mnenju povzročile, da je Splošno sodišče dokaze izkrivilo. [57]

70. Tako izkrivljanje je podano, če je presoja obstoječih dokazov, ne da bi se uporabili novi, očitno napačna. [58] Vendar se mi zdi, da pritožnice s tem tretjim delom drugega pritožbenega razloga predlagajo razlago izjave V. C., ki se razlikuje od tiste, ki jo je uporabilo Splošno sodišče. Iz argumentov, navedenih v obravnavani zadevi, vseeno ni mogoče sklepati, da je Splošno sodišče očitno preseglo meje razumne presoje navedenih dokazov. [59]

71. V teh okoliščinah je treba tretji del drugega pritožbenega razloga zavrniti kot neutemeljen.

VIII – **Vrnitev zadeve v razsojanje Splošnemu sodišču**

72. Naj navedem, da pritožnice v okviru pritožbe predlagajo razglasitev ničnosti členov 1, 2 in 3 sporne odločbe v delu, v katerem se nanašajo nanje, ali znižanje zneska globe.

73. V skladu s členom 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča lahko Sodišče, če je pritožba utemeljena, ob razveljavitvi odločitve Splošnega sodišča samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje. Glede na naravo napake, ki jo je storilo Splošno sodišče, pa se mi zdi, da stanje postopka v tej zadevi ne dovoljuje odločitve. [60] Predvsem menim, da stranke niso imele zadostne priložnosti, da pred Splošnim sodiščem predstavijo svoje stališče glede posledic, ki jih je treba izpeljati iz izjave V. C. v okviru izvajanja neomejene pristojnosti s strani Splošnega sodišča. Zato Sodišču predlagam, naj zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.

IX – **Predlog**

74. Iz teh razlogov in brez poseganja v preizkus drugih pritožbenih razlogov Sodišču predlagam, naj sprejme drugi del drugega pritožbenega razloga, kar mora po mojem mnenju pripeljati do razveljavitve sodbe Galp Energía España in drugi/Komisija (T-462/07, EU:T:2013:459) in vrnitve zadeve v razsojanje Splošnemu sodišču. Odločitev o stroških se pridrži.

57 — Sodba Komisija/Aalberts Industries in drugi (C-287/11 P, EU:C:2013:445, točka 50).

58 — Sodbi PKK in KNK/Svet (C-229/05 P, EU:C:2007:32, točka 37) in Lafarge/Komisija (C-413/08 P, EU:C:2010:346, točka 17).

59 — Glej po analogiji sodbo Activision Blizzard Germany/Komisija (C-260/09 P, EU:C:2011:62, točka 57).

60 — Med drugim drugače kot v zadevi Komisija/Verhuizingen Coppens; glej sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott v tej zadevi (C-441/11 P, EU:C:2012:317, točke od 43 do 46).